

ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЙНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Богатирьов І. Г.

*доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
професор кафедри кримінально-правових
та адміністративно-правових дисциплін
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'ячука
м. Рівне, Україна*

Розбудова правової держави – процес тривалий і складний. Серед його негативних рис особливо небезпечним є корупційна злочинність взагалі, а в умовах військового стану, зокрема, являє значну загрозу національній безпеці країни.

Отже в умовах реформування кримінально-виконавчої системи України та її трансформації в пенітенціарну систему тема запобігання та протидії корупційної злочинності в місцях несвободи Державної кримінально-виконавчої служби (далі ДКВС України) є надзвичайно актуальною, оскільки вона постійно обговорюється в засобах масової комунікації, в дослідженнях вітчизняних вчених на службових і оперативних нарадах у Департаменті з питань виконання покарань.

Більше того, поширення корупційної злочинності у місцях несвободи ДКВС України та її масштаби є такою, яка потребує провадження з боку державних інституцій цілого комплексу заходів запобігання та протидії, оскільки саме така злочинність є реальною загрозою вчинення з боку засуджених нових кримінальних правопорушень.

Крім того, реальність кримінальних загроз обумовлена тим, що в системі злочинності, котра існує в місцях несвободи і в системі уповноважених органів з питань пробації, вирізились якісні зміни, пов'язані зі зростанням найбільш небезпечних посягань, організованих форм протиправної поведінки, кримінального професіоналізму, організованим проявам.

Отже, корупційна злочинність у пенітенціарній сфері розглядається нами як один із напрямків діяльності держави та її інституцій щодо її

запобігання та протидії серед персоналу місць несвободи ДКВС України.

Означена ситуація вимагає з боку держави внесення суттєвих коректив у стратегію і тактику діяльності ДКВС України та Державної установи «Центр пробації», а також розробки і здійснення дійових заходів щодо покращення порядку і умов відбування засудженими покарання і заходів запобігання вчинення з їх боку нових кримінальних правопорушень.

Оскільки місця несвободи ДКВС України фінансуються з державного бюджету України у її персоналу є можливість вчиняти корупційні злочини і мати свої бізнесові інтереси. Зокрема: земля яка є власністю виправних і виховних колоній та слідчих ізоляторів; закупівля через тендери продуктів харчування з відкатом до 10 і більше відсотків; використання земельних угодій для вирощування картоплі, буряків, моркви тощо.

Не зважаючи на загрозу кримінальної та адміністративної відповідальності окремі працівники ДКВС України продовжують додатково заробляти кошти порушуючи чинне законодавство там, де не має бути навіть такої можливості. Водночас, як показують дослідження вітчизняних вчених спроби вчинити корупційні злочини у місцях несвободи ДКВС України рано чи пізно призведуть до поміщення особи, яка їх вчиняє у місця несвободи.

Наприклад, з метою викоринення корупційної злочинності в місцях несвободи, вже у січні 2023 року за інформацією оперативних підрозділів ДКВС України, правоохоронцями було затримано 5 працівників, які з метою отримання «додаткового прибутку», намагалися пронести та передати засудженим заборонені предмети [1].

Варто погодитися з вітчизняним вченим В.В. Мартиновським, який розглядаючи соціально-правову характеристику корупції пропонує виокремити три законодавчо визначені форми корупції: 1) використання службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей; 2) прийняття неправомірної вигоди чи прийняття її обіцянки/ пропозиції для себе чи інших осіб; 3) обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам [2, с. 10].

Дотримуючись таких форм корупції в місцях несвободи ДКВС України можна зробити наголос на тому, наскільки вчинення персоналом місць несвободи корупційної злочинності підриває авторитет правосуддя, владні повноваження самої кримінально-виконавчої системи України, формує недовіру населення країни до органів і установ виконання покарань [3, с. 290].

Отже, розглядаючи запобігання та протидію корупційної злочинності в місцях несвободи ДКВС України варто зазначити наскільки запобіжна діяльність керівного складу ДКВС України відповідає вимогам відомчого та соціального контролю за місцями несвободи. З огляду на це ми наголошуємо, що в системі запобігання та протидії корупційної злочинності в місцях несвободи ДКВС України обов'язково потрібно враховувати чотири її складові.

Це загально-соціальне, спеціально – кримінологічне, регіональне і індивідуально-профілактичне запобігання та протидія корупційної злочинності серед персоналу місць несвободи ДКВС України. Такий висновок нами ґрунтується на тому, що система запобіжних заходів корупційної злочинності забезпечується не тільки адміністрацією ДКВС України, а низкою інших суб'єктів наділених правом їх здійснювати.

Література:

1. Порушникам присяги не місце в рядах ДКВС України. URL: <https://kvs.gov.ua/new/note/12660/> (дата звернення 14.02.2023).
2. Запобігання корупції : підручник / за заг. ред. Б. М. Головкина. Харків : ПРАВО. 2019. 296 с. С. 10.
3. Пенітенціарна кримінологія : підручник / І. Г. Богатирьов, А. В. Боровик, О. М. Джуґа, та ін. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 464 с. С. 290.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-293-0-24>

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УПОВНОВАЖЕНИХ ОРГАНАХ З ПИТАНЬ ПРОБАЦІЇ У ДЕРЖАВНІЙ УСТАНОВІ «ЦЕНТР ПРОБАЦІЇ»

Богатирьова О. І.

*доктор юридичних наук, старший науковий співробітник
Офісу Генерального прокурора України
м. Київ, Україна*

Успішне реформування органів і установ виконання покарань Міністерства юстиції України як правонаступника Державної пенітенціарної служби України можливо лише за умови подальшого розвитку кримінально-виконавчої системи, підвищення рівня правосвідомості та професіоналізму її персоналу.